

Kocsis Péter

HOSPODA –

EGY FANATIKUS SÖREMIGRÁNS FELJEGYZÉSEI

*„Az élet keserű – hál’ Istennek!”
(egy cseh sörreklámból)*

5. rész

Bárányok, felhők, bolondok...

Idén kerek száz esztendeje született Bohumil Hrabal. Róla lesz még szó bőven későbbi feljegyzéseimben, most azonban csak „mandinerből” jutott eszembe. Kezdjük az elején. Múltkor a gombászásról írtam, és nem tagadom, hogy emigráns-létem egyik fájó pontja, hogy a gombavadászat csupán szezonális élvezet. Annyira nem vagyok fanatikus, hogy télvíz idején is kosárral a kezemben járjam a fenyveseket, ilyenkor jobban szeretek kedvenc kiskocsmámban ücsörögni. (Talán ezért választottam országváltási alibinek inkább a sört, hiszen az télen-nyáron terem errefelé...) Mindez nem jelenti azt, hogy ilyenkor nem indulok nap mint nap sétálni, errefelé pedig annyi az erdő, hogy úgysem lehet kikerülni őket.

De hogy jön ide Hrabal? Nos, mondom, mandinerből. A csehszlovák író gyönyörűen siratta el annak idején „Isten báránykáit”, azaz, ahogyan régen nevezték őket, a falu bolondjait, a valamilyen szempontból különös embereket. Akik másképpen élnek, mint mi. Akiknek a régi világban még megvolt a helyük, de a mai, fegyelmezett társadalom szégyelli, kiveti őket magából és zárt falak közé űzi őket. Isten báránykái közel állnak hozzám, talán azért, mert magam is emigráns vagyok – elvégre a maguk módján ők is azok, csak éppen nem egy országból lett elegük, hanem ebből az egész civilizált, normálisnak mondott világból. Errefelé szerencsére még gyakran találkozom ilyen figurákkal és most szeretném egyiküket részletesebben is bemutatni.

Nemrégiben találkoztam vele, február elején, egy erdőszéli kis tanya mellett. Éppen a gombák nélküli erdők szépségeit próbáltam felfedezni, amikor egy idősebb, szakállas alakra lettem figyelmes, aki erdőszéli tanyája mellett álldogált és egyfolytában az eget nézte. Vajon mit csinál hát ez a különös alak? Az nem valószínű, hogy az égbolton keresse az eltűnt gombákat, állapítottam meg rögtön. Az eget nézi és közben motyorászik, magyaráz, mintha a kutyájával foglalkozna éppen. Nem tudtam eldönteni, hogy az öregúr a Jóistennel beszélget, a nappal, vagy netán a felhőkkel.

Nos, mint kiderült, az utóbbiakkal. Vasek úr – így mutatkozott be, amikor észrevett és odajött hozzám – ugyanis felhőszelídítő, pontosabban a felhőkkel barátkozik és próbálja „házasítani” őket.

Ez így elsőre sokak számára meglepő lehet, sőt másodszorra is. Nekem is az volt, pedig szegény már harmadszor mondta el ugyanazt a mondatot, immár lassan, tagolva, hogy még én is megértsem. Azt hittem ugyanis, hogy csődöt mondott cseh-tudásom és valamit félreértek. Amikor aztán mesélni kezdett, bolondnak néztem. És ahogy belelendült, még inkább. Ám a legvégére... amikor befejezte hosszú monológját, már tudtam, hogy ismét egy csodálatos emberrel hozott össze a sors. Megbeszéltem vele, hogy eljövök egy diktafonnal és felveszem, amit mond. Nem nagyon értette, mi is az a diktafon (valahogy úgy kérdezett vissza, mint én a „felhőszelídítő” kifejezésre), de beleegyezett, hogy még egyszer elmondja a magáét. Íme, hát egy bohém felhőszelídítő monológja...

„Kedves Uram, szerintem nincs semmi meglepő abban, hogy az ember a felhőkkel barátkozik. Higgycs el, annyi mindent tartanak az emberek maguk körül, kutyát, macskát, mindenféle állatot, növényeket, hogy egy alapvetően igénytelen, ám annál érdekesebb és izgalmasabb jóbarát bőven befér ebbe a körbe. Ráadásul három éve halt meg a feleségem, és... Tudom, most értetlenkedik, mások is ezt teszik, amikor először járnak erre és meglátnak, hiszen sokak szerint a felhőkkel barátkozni különös dolog, szelídítésük pedig igen nehéz. Majdhogynem lehetetlen. De én nem adtam fel, és higgycs nekem, ha mégis sikerül jóban lenni velük, túlzás nélkül állítható, hogy megszépítik életünket. A lényeg, hogy ház feletti kedvenceinket ne korlátozzuk semmiben, persze ez érvényes a kutyákra meg a macskákra is, minden élőlényre, de különösképpen igaz a *felhők* esetében. Mint azt talán Ön is tudja (dehogyan tudtam, otthon kellett utánajárnom, de igaza volt az öregnek), e kedves kis – nevezzük őket nyugodtan – lényeknek tíz fajtáját ismerjük: a cirrusz, a cirrokumulusz, a cirrosztrátusz, az altokumulusz, az altosztrátusz, a nimbosztrátusz, a sztratokumulusz, a sztrátusz, a kumulusz és végül, de nem utolsósorban a kumulonimbusz. E furcsa és némileg hasonló nevek megannyi eltérő tulajdonságot, meglepő külsőt és szokatlan viselkedésformát rejtnek: higgycs el, csodálatos világ ez, sokkalta izgalmasabb, mint cicákat, kutyákat vagy akár kígyót-békát tartani!

Mindenekelőtt tudni kell, hogy a szelídítésnek a felhők esetében szigorú határai vannak, amelyeket eddig csak nagyon keveseknek sikerült átlépni, illetve feloldani. Amikor először keztem barátkozni a felhőkkel, természetesen tisztában voltam azzal, hogy e lények sohasem fognak majd a kezemből enni vagy az ölemben pihenni. De hát, Uram, ez is viszonylagos, mint minden a világban. Hiszen itt van például a *cumulus humilis*, amelynek egy-egy bátrabb példánya kedvező körülmények biztosítása esetén akár 8-900 méterre is megközelíthet minket! Sajnos inkább a sík vidékeket kedveli, így errefelé ritkán bukkan fel egy-egy példányuk, de vannak országok, ahol ez a leggyakoribb „házfelhő”... A népnyelv egyszerűen „gomolynak” vagy „gomolykának” nevezi, nekem ő csak Gomi, és ha erre jár, hát azonnal szaladok köszönteni! Nagyon barátságos, és közeli rokona az ugyancsak kedves és szelíd fátyolfelhőnek, tudományos nevén a cirrosztrátuszoknak. Azt nem mondom, hogy filozofálni lehet velük, de az időjárásról vagy az erdőkről, a természetéről akár órákon át is képes vagyok velük eltársalogni. Úgy is mondhatnám, hogy ők az égbolt pincsikutyái és yorkshire-jei, esetleg tacskói, de ezzel nem szeretnék senkit sem megbántani!

Nagy kedvenceim a kumulonimbuszok, majd mutatok Magának egyet, ha erre jár megint és szerencséje lesz, egy *cumulonimbus calvus* például már képes fény- és hangjelzésekre is, egy *capillatus* pedig légmozgásokat idéz elő, de ha hiszi, ha nem, nem idegen tőle a kerti munka sem, elsősorban a locsolás. Okos kis jószágok, még ha nem is bölcsek, talán egyszer Maga is megismeri őket. Ugyanakkor óvatosan bánok velük, hiszen jól tudom, hogy a bölcsesség nélküli okosság örök társa a ravaszság, és ezek a felhők bizony nagyon ravaszak tudnak lenni! Képesek kellemtelenül is meglepni az embert. A minap például olyan jól beszélgettünk, hogy úgy másfél kilométernyire is odaengedtem magamhoz, ám ettől olyan hideg lett, hogy azonnal megkértem, lebegjen

egy kicsit messzebb. Kelletlenül ugyan, de odébb állt. Az is igaz, hogy a szél is a barátom, és az ő segítségére is szükségem volt. De például a szomszéd tanyán a Modlova néni hiába kérlete, hiába üvöltözött vele, jól elverte a palántáit egy kiadós jégesővel! Mondjuk a Modlova néni elég ideges természet, és nem tudja, hogy mindenkivel szelíden, halkán kell beszélni, ha jót akarunk neki és magunknak is.

Igen kedves felhőfajta a *stratocumulus perlucidus*, képzelje, sokan simán gomolyfelhőnek nézik, pedig dehogy! Intelligenciájára és emberszeretetére jellemző, hogy jóllehet beborítja akár a teljes égboltot, ugyanakkor kicsinyke réseken keresztül látni engedi a Napot és a Holdat, attól függ, melyik napszakban jár felénk. Amolyan széplelkű jóbarát ő, sokszor gondolok arra, hogy amikor megismerkedtem Eliskával, megboldogult feleségemmel, milyen romantikus éjszakánk volt, éppen egy *stratocumulus perlucidus* társaságának köszönhetően. Ráadásul éppen telihold volt... Jaj, szegény Eliska, ha még egyszer láthatná azt a csodálatos fényt...

Aztán olyanok is akadnak köztük, akikkel viszont nagyon kell vigyázni, és akiknek én sem keresem a társaságát. Például a *cumulonimbus arcus* vagy a *cumulus congestus*... Ha ilyet látunk a kertünk felett, jobb, ha alázatosan megkérjük, távozzon mielőbb. Csak hát nem könnyű az elején felismerni őket: a boltíves zivatarfelhők és a tornyos gomolyfelhők ugyanis kezdetben apró kis foszlányok csupán, de a számukra kedvező feltételek mellett villámgyorsan óriási méretű felhőtornyokká nőnek! No persze az is igaz, hogy vannak helyzetek, amikor kifejezetten hasznukat vesszük, hiszen széllel, esővel, viharokkal tartják távol a hivatlan vendégeket. Ebből a szempontból egyetlen házőrző kutya sem veheti fel velük a versenyt...

Kezdetben azt hittem, hogy a felhők félénk jószágok, ezért nem jönnek közelebb, aztán rájöttem, hogy nagyon érzékenyek a hőmérsékletre – a mínusz 25 Celsius-foktól a plusz 5, esetleg 10 fokig terjedő hőtartomány a legmegfelelőbb nekik. Az ettől eltérő környezetben általában életképtelenek. A napot is csak kevesen szeretik közülük, sőt kifejezetten irtóznak a közelségétől, de annyi baj legyen, talán mondtam már, hogy én szeretek éjszaka is gyönyörködni bennük. Viszont a szél, az nagyon jó barátjuk, figyelje csak meg, mire képesek ilyenkor, biztosan maga is volt gyermek és figyelte őket az égen, ahogyan alakjukat a felismerhetetlenségig változtatgatják, a vízilóbból házikó lesz, a házikóból krokodilus, a krokodilusból gomba, aztán egyszercsak zsugorodni kezd, egy apró labdapamacs már csak, majd egészen láthatatlanná válik...

Azt hiszem, aki gyermekkorában sokáig figyelte ezt az égi csodát, az felnőttként is megőriz valamit belőle a lelkében! Nézze csak, amott, azt a huncut kis Gomit, az imént még olyan volt, mint egy félelmetes sárkány, most pedig már egy alvó kiscicára emlékeztet... Maga mit lát benne? Igazán? Egy kivágott fát? Szegénykém, biztosan valami szomorúság üli meg a szívét, ismerem ezt az érzést. Higgye el nekem, sohasem tudhatjuk, kiben mi lakozik, kinek milyen az igazi alakja, úgyis mindenki másnak lát mindent, az embertársait, a felhőket, az egész világot. De ha jobban megbarátkozunk velük, rájövünk, hogy nem is ez a lényeg, hogy a szívünkben lakozó szereteten kívül úgyis minden más káprázat csupán. A szeretet pedig ott van mindenben és mindenkiben, ezt elhiheti nekem. Jöjjön, igyon meg velem egy üveg sört és meséljen valamit arról a Maga bánatáról...

P.S. Vasek bácsiról még elmondta a szomszéd tanyán élő néni, hogy afféle amatőr meteorológus volt, és mindenki hozzá fordult, aki a másnapi vagy a következő heti időjárásra volt kíváncsi. Ő pedig csak felnézett az égre, és már mondta is az előrejelzést, amely sokkal pontosabb volt, mint akármelyik meteorológiai állomása. „A felhőkből olvas” – mondogatták róla. Aztán három éve meghalt a felesége, Eliska, és azóta már csak a felhőkkel barátkozik.